

Дід-пасішник

Микола Костомаров

А. П. Рославському

Під яблонню зеленою хлоп'ята сидять,
А вколо їх меж листями та бджоли гудять,
І дід посередині на кобзоньці грає
І старую пісеньку молодцям співає;
І жодний не рушиться: всі очі встромили
На діда; всі слухають, буцім оніміли!

Співає дідусь і внуку і сину,
Співає дідусь про стару годину!

Було колись – між всіма городами
Старий наш город Київ чепурился,
Із банями, над ясними хрестами
У славному Дніпрі-ріці лиснівсь;
Там в теремах князі бенкетовали,
А піснярі про їх діла співали.

Було колись: вкраїнську ясну долю
Розшарпали недобрії брати;
Було колись: недолю і неволю
К нам принесли татарській орди;
Із Києва зробили попелище,
І запустів наш край, як гробовище.

Було колись: завзятий гайдамака
В степах широких вітри впереджав;
Без ласки він, обшарпаний бурлака,
До смерті все сусіднє забивав.
Але недовго парубки тулялись:
Господь поміг – вони угамувались.

Було колись: Латинщина-попівна
Ввійшла до нас: прийшлося всім хворать!
Нас налигала Польща супротивна,
І стидко-бридко роки ті згадять:

Святі церкви усі були замкнуті,
І бідні люде мерли без покути.

Було колись: Хмельницький з козаками
Бездольную Вкраїну визволяв,
І усівав свої степи костями,
І самій Польщі тусана давав:
Король, пани Потоцькі, Вишневецькі,
Затуркані, скакали по-німецьки.

Було колись: недоля вмудровалась,
І знову лях жахнутий одлигнув;
Вкраїна вп'ять була заколихалась,
І вп'ять було нас ворог надавнув.
Московський цар за бідних уступився
І за своїх дітей з ляхами бився.

Було колись: Петро наш ім'янитий
Хмельницького волення допевняв
І, як той звір, увесь в крові облитий,
З поганцями Вкраїну рабовав:
Хотів в ставу позбави і недолі
Нагибать скарб слабоди і визволу!

Було колись: як чайка луговая,
Що при дорозі вивела дітей
(Жнива прийшли, вона кружком літає:
Кигиче, мов прохається в людей),
Вперед і назад, все тільки лихо бачить, –
І вдень і вніч Вкраїна наша плачесть.

Було колись: лукавий наш Мазепа,
Чье мення вам тепера й гидь і страсть,
Заворушивсь, – та й піднялась халепа:
Поквапились добуть або пропасть!
Але Полтаву наші поминають,
А гетьмана глумують, проклинають.

Було колись: Павло наш не злякався:
Перед царем як гетьман різво став
І думку ту повідать не вбоявся,

Що, як дитя, у мислі годовав;
І він знуdivсь, на чужині з'єднанний;
За ним – він був українець останній.

Блідніє наш дідусенько: голос змінився,
Як липонька підцукана, набік похилився;
І кобзонька додолоньку з брязгом покотилася,
І пісенька неспітая у вітрі розлетілася!